

ple montserratí.

Composar, que convé no confondre amb *compondre* (PONDRE, cf. *posar-se* 'fer avinença'), degué començar per aplicar-se a certes transaccions o avinences legals, en virtut de les quals un litigant havia de pagar certa suma; d'on passà després a 'multar legalment': «condemnat a pena de mort e executats, e altres a pena de exili temporal --- a altres havem *composats*» Val., a. 1460 (Gual Cam., *Congr. Hi. Cor. Ar. iv*, 489); fins que acabà, per un eufemisme de bandolers, per significar 'fer pagar un rescat a un captiu o a un amenaçat de mort': «Johan Solsona, micer Puig, se salvaren en casa del bisbe de Gerona, però tantbé són stats robats: Molner, *composat* en més de 400 ducats; micer Cordelles, lo mateix; micer Seganta, en més de dos-mil ducats» a. 1527 (*BABL iv*, 380); «no venim per a matar-vos / --- ni tampoc per *composar-vos* / ---» en el romanç del bandit *El Serraller* c. 1780 (MilàF, *Romillo.*, 117C); Lacav., «exigir mucho, llevar caro», *DBal.* sense cites.

Derivats de *composar*: *Composador*. *Composa* 'certa mena de reparació o adob' (d'edifici, sembla): «per la *composa* de tot lo any, 12 sous», en un parell de passatges dels comptes de l'obra de l'església d'Estafs, Alt Pall., a. 1813; «*composa* de la Iglésia» a. 1822, ib.; «recibí del Revnd. A. Viladomat per les *composes* de tot lo any 1855, la cantitat: per la comunitat, 72 rals; per la iglésia, 83 rals» firmat pel «regidor y cobrador», ib., 1855 (docs. llegits allí, 1964). Compareu *composar*, *composició* etc. *Descomposar* incorrec-
te per *descompondre* (PONDRE).

Contraposar [DTó. 1647]; *contraposar-se* [Lacav.]; *contraposador*; supletori de *contraposició* (PONDRE).

Deposar 'destituir' [Llull], supletiu del ll. *deponere* id.: «un rey venc a Cort, e féu clams a l'apostoli de ---; en aquella cort venc un bisbe, qui era acusat per son capítol: aquell bisbe era home just e de santa vida, e per ço cor tenia justícia en sos clergues, volgren-lo *deposar*, e desiraven haver senyor qui'ls consentís a lurs falliments» (*Blanq. ii*, 235.13); 'declarar, dictaminar': «per manament / dels salmedines / quatre madrines / la remiraren, / e *deposaren* / --- / no ser prenyada: / fon enforcada / al Mercadal», JRoig (*Spill*, 3470); «*deposar*, confiant de altre: deponere», Busa-N. 1507; Belv.; *deposant*; *deposador*; veg. *deposició*, *dipòsit* etc. a PONDRE; *diposar*.

Disposar [DTó. 1647]; *disposat* [id.]; supletori de *disposició*; *dispost* etc. (per als quals, veg. PONDRE). *Indisposar*, -at [Belv.], veg. allí *indisposició*. *Predisposat*; *predisposar*.

Emposar 'ajovar o adondar (un cavall)' Calaceit (Casac. 1923).

Exposar, de *exponere*, id., i després 'explicar' (amb l'indicat supletivisme): escrit *exposar* ja apareix en les *Homilies*: «Nostre Sr. dix aquesta paraula per semblant, e l'esposà per si elex: Aquel qui ix seminar la sua sement ---», 2v20; no obstant, durant tota l'Edat Mitjana s'hi usà en concurrència *espondre* o *expondre* (PONDRE), encara en el S. xv, sobretot en l'acc. de 'sotmetre a un risc': «*exponent* ab gran magnanimitat
60

de ànimos les lurs persones a perill de mort», doc. Val., a. 1460 (Gual Cam., *Congr. Hi. Cor. Ar. iv*, 490); Lacav. sols admet *exposar*; *exposant*; *exposat*. *Exposició* etc., veg. PONDRE.

Imposar [DTó. 1647], ll. *imponere*; *imposador* [Labèrnia 1840], veg. *imposició* a PONDRE.

Interposar [1429]: «*Interposant-s'i* --- los amics e parents --- trobaren manera que ---», *Decam.* v, § 1, 296.5f., trad. *interponendosi* [DTó. 1647], ll. *interponere* id.; *interposador*; *interposició* a PONDRE; també s'havia assajat adaptar-lo com *entreposar* [Lacavalleria]; *entreposament*.

Malposat; *malposar*.

Oposar [fi S. xiv, Eiximenis], ll. *opponere* id.; Llull o els seus mss. usen *aposar*: «ço que'l procurador del arquebisbe havia *aposat* contra los canonges» (*Blanq.*, *NCl.* ii, 225.24); per a *oposició* etc., veg. PONDRE; *oposable*; *oposador*; *oposament*; *oposant*; *oposat*. Cf. *aposar*, supra.

Posposar [postposar, DT. 1647; *posp.*, Lab. 1840], ll. *postponere* 'posar després o darrere'; *posposició*, PONDRE.

Encara que una cosa és el ll. *praepondere* 'anteposar, posar al capdavant' i una altra *proponere* 'presentar enfront d'algú, fer-li representacions, propostes', en català antic sovint es confongueren, en pendre'ls per via sàvia, tot reemplaçant *-ponere* per *-posar*. En els textos de Llull *preposar* ja és freqüent però amb el sentit de 'proposar' i encara més 'proposar-se (de fer ---)': «Lo pastor dix: ----- me volc donar muller, e-m volc heretar de grans riqueses; mas, car jo *prepòs* lezar la vanitat d'aquest món, e vull haver Déu --- són vengut star en est boscatge ---»; «ha lexades riqueses e honoraments e --- *preposa* sostenir pobresa e malanança»; «dementre que has temps, t'és mester que t'ajuts de aquest treydor que-t *preposa* manjar» ['es proposa devorar-te']; «contre un noble rey hac fet falliment un cavaller: lo rey tenc pres longament aquell cavaller, del qual *preposà* fer justícia»; «totes les altres dones *preposaren* a soferir e sostenir mort» (*Merrav.*, *NCl.* i, 152; ii, 40; ii, 113; i, 157; *Blanq.* i, 133.17; un altre ib. i, 277.3).

Eiximenis ja distingeix millor entre *proposar* i *preposar*: «los lagoters --- se estudien de fer caure / los hòmens, tostemps luyant-los / de vertat, e *propasant-los*, / ab certes plasantaries / a ells diverses falsies, / ab què'ls enganen tots dies» en un poema profícat en el *Lli. de les Dones* (§ 183, *EntreDL* i, 209, v. 15); i en altres passatges d'aquesta obra: «lo dya-ble --- attén a 'ytais persones --- de quins delits --- pensen pus volenter, e cant veu que aytal persona se vol girar a Déu, tantost lo tempta d'aquell mal delit, e l'i *proposa* davant, e lavors la persona axí molt delitable, de continent lexa lo bon *propòsiti* ---» (§ 152, 109r2). Per a *propòsiti* (que tenim aquí) i *proposició*, veg. PONDRE; en lloc d'aquell havia Llull intentat *preposament*: «enans que passàs de un *preposament* en altre» (*Blanq.* i, 285.25).

Reposar [S. XIII], derivat comú a totes les llengües romàniques d'Occident, *REPAUSARE, que quasi po-